

Ledinska imena vasi Dolnje in Gorenje Mraševo

Tanja Mirtič

Cobiss: 1.01

V prispevku so obravnavana ledinska imena vasi Dolnje in Gorenje Mraševo. Predstavljena so tako v poknjiženi kot v narečni podobi, naveden pa je tudi izvor in prvotni pomen posameznega ledinskega imena. V razlagi je obravnavano občno ali lastno ime, iz katerega je ledinsko ime nastalo. Za podedovano besedje je navedena tudi praslovanska rekonstrukcija, pri prevzetem besedju pa tujejezični vir. Nekaterim ledinskim imenom je pripisana še ljudskoetimološka razlaga informatorjev na terenu.

Ključne besede: ledinska imena, imenoslovje, zgodovinsko jezikoslovje, Dolnje in Gorenje Mraševo

Choronyms in the Villages of Dolnje Mraševo and Gorenje Mraševo

This article examines choronyms in the villages of Dolnje Mraševo and Gorenje Mraševo. They are presented in both standard and dialect form, and the origin and original meaning of the choronyms are also provided. The explanation deals with the common or proper noun that the choronym arose from. For inherited vocabulary, the Proto-Slavic reconstruction is also cited, and for borrowed vocabulary the foreign-language source. For some choronyms, popular explanations of their origins provided by field informants are also given.

Keywords: choronyms, onomastics, historical linguistics, Dolnje Mraševo, Gorenje Mraševo

0 Uvod

V pričujočem članku¹ so obravnavana ledinska imena vasi Dolnje in Gorenje Mraševo. Dolnje Mraševo (mr. ²*dù:lnɛ* ²*mrà:šou*) in Gorenje Mraševo (mr. ²*gù:rne* ²*mrà:šou*)² sta gručasti vasici, ki ležita v plitki dolini severno od hriba Ljuben (mr. ²*lù:bən*) nad povirjem potoka Potok (mr. ²*pó:tok*). Dolnje Mraševo spada k občini Straža, ki je nastala leta 2006 z izločitvijo iz občine Novo mesto, Gorenje Mraševo pa k občini Novo mesto. Območje vasi je pretežno ruralno. V zadnjih letih je

¹ Prispevek je nastal na podlagi diplomskega dela Lastno imenje vasi Dolnje in Gorenje Mraševo, ki je leta 2010 nastalo na Oddelku za slavistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani pod mentorstvom doc. dr. Mateja Šeklja.

² Nekateri starejši govorci mraševskega govora uporabljajo tudi obliki ²*dù:laje* ²*mrà:šou* in ²*gù:raje* ²*mrà:šou*.

zaznati proces deagrarnizacije vasi in njenega prebivalstva. Marsikatero zemljišče, ki je bilo nekdanj gospodarsko izkoriščeno, danes zarašča gozd.

Govor Dolnjega in Gorenjega Mraševega spada v dolenjsko narečno skupino, ki je ozemeljsko največja slovenska narečna skupina. Nahaja se blizu meje vzhodnodolenjskega podnarečja. Naglasno mesto je v mraševskem govoru prosto in fonološko relevantno. V govoru je prišlo do obeh splošnoslovenskih naglasnih premikov – pomika naglasa s praslovanskega dolgega in kratkega starocirkumflektiranega zložnika (mr. *məsù:, prosù:* < psl. **mĕso, *prǫso*) ter umika naglasa s slovenskega odprtega in zaprtega kratkega končnega zložnika na prednaglasno dolžino (mr. *dú:ša, só:sət* < psl. **dušǎ, *sǫsědъ*). Govor pozna tudi nesplošnoslovensko kolikostno spremembo, in sicer daljšanje kratkih akutiranih zložnikov v nezadnjih besednih zlogih (mr. *krá:va, já:goda* < popsl. **kràva, *jàgoda* < psl. **kǫrva, *jǫgoda*), izvedel pa je tudi nesplošnoslovenski umik naglasa s slovenskega odprtega in zaprtega kratkega končnega samoglasnika na prednaglasno kračino (mr. *zjá:mła, kó:za, mjá:dvət, pó:tok* < psl. **zemlǎ, *kozǎ, *medvědb, *potòkъ*). Umik naglasa s slovenskega odprtega in zaprtega kratkega končnega samoglasnika na prednaglasni polglasnik pa ni bil izveden (mr. *məg'la, stǎ'bər* < psl. **mьglǎ, *stǫbǫrъ*).

1 Opredelitev ledinskega imena

Ledinska imena³ so nenaselbinska zemljepisna imena. Glede na predmet svojega poimenovanja se delijo na več skupin: 1. obdelovalne zemeljske površine za gojenje kulturnih rastlin (agronimi): polja, njive; 2. travniki, senožeti, pašniki; 3. gozdovi (gozdna imena); 4. vodne površine (vodna ledinska imena); 5. vzpetine (gorska ledinska imena); 6. poti in njihovi deli. Zadnje tri skupine ledinskih imen se prekrivajo z drugimi nenaselbinskimi zemljepisnimi imeni (hidronimi, oronimi, hodonimi). Med vsemi skupinami ledinskih imen so najpogostejša poimenovanja za polja, njive, travnike, senožeti, pašnike in gozdove. Razmejitev med vodnimi ledinskimi imeni, gorskimi ledinskimi imeni in ledinskimi imeni poti in njihovih delov na eni strani ter vodnimi imeni, gorskimi imeni in imeni poti in njihovih delov na drugi je pogosto zelo težavna. Merilo razmejitve bi bilo lahko to, da denimo gorska ledinska imena poimenujejo dele gorske površine, gorska imena pa celotno vzpetino (Še 2008: 37).

Ledinska imena so nastala zaradi človekovih potreb po lažji orientaciji v prostoru. Njihovo število je naraščalo s spreminjanjem pokrajine in načina človekovega življenja. Trgovci so poimenovali trgovske poti in posamezne postojanke, kmet, ki je imel v lasti več kot eno zemljišče, jih je med seboj razlikoval z različnimi imeni. Ledinska imena izkazujejo, da so naši predniki živeli v tesni povezavi z naravo, ki so jo izredno dobro poznali, zato so znali zelo dobro opisati značilnosti določenega naravnega območja. Posamezna območja so poimenovali bodisi po naravnih

³ V literaturi se uporabljata tudi izraza *terenska imena* in *mikrotoponimi*.

značilnostih ali po odnosu človeka do poimenovanega prostora. Poimenovanje je bilo vedno kratko in jedrnat (PJ 1995: 16–17).

Pomemben vidik raziskav lastnih imen je ugotavljanje razlik v sestavi etimov leksike lastnih imen in občnoimenskega dela slovarskega sestava jezika. Lastna imena namreč velikokrat ohranjajo elemente besedja, ki jih je občnoimenska sfera že izgubila. Poleg tega je pomemben vidik raziskovanja povezan z ugotavljanjem stopnje vključenosti lastnih imen v sistem besedotvornih odnosov danega jezika. Interpretacija lastnih imen lahko tudi prispeva k razjasnitvi socialne strukture družbe in predstavlja gradivo za kulturnozgodovinske sklepe (Torkar 2003: 6). Velikokrat se zgodi, da se motiv za poimenovanje določenega območja pozabi, ljudje imena ne razumejo več in posledično prihaja do popolnoma nenavadnih, »nepravilnih« jezikovnih sprememb (PJ 1995: 24–25). Za uspešno etimološko analizo zlasti zemljepisnih lastnih imen je potrebno upoštevanje morfoloških značilnosti, kritična analiza srednjeveških zapisov in zlasti eksaktna analiza dialektičnih oblik. V številnih primerih je ključnega pomena upoštevanje naglasnih značilnosti in vokalne kvalitete (Sn 2002b: 39).

Pri proučevanju ledinskih imen je pomembna tudi t. i. ljudskoetimološka razlaga, ki ne predstavlja vedno napačnega, tj. nepravlega/neprvotnega pomena. Velikokrat se meje med ljudsko in znanstveno etimologijo nejasne, saj se znanstvena etimologija lahko približuje ljudski (asociativni) povsod tam, kjer besede niso dovolj dokumentirane oziroma se z znanimi jezikovnimi pravili ne moremo dovolj približati njihovi najustreznejši razlagi. Ljudskoetimološka reinterpretacija je tudi znamenje mišljenjske ustvarjalnosti ljudi, novega pogleda na besedo in nove povezave z drugimi besedami. Razlage so odvisne od jezikovnih (jezikovni sestav s tipičnim korpusom prvin in njihovim položajem v sestavi) in kulturno-psihičnih dejavnikov (stvarni kulturno-psihični ustroj govorečega z vsem njegovim vedenjem, značajskimi lastnostmi, intelektualnimi zmožnostmi in kulturno-socialnim okoljem, ki ga oblikuje) (Šivic-Dular 1990).

2 Seznam ledinskih imen⁴

Ledinska imena so razvrščena po abecednem vrstnem redu. Vsako je obravnavano v svojem geselskem članku. Pri imenih z istim topoleksemom je podrobna razlaga navedena samo pri enem ledinskem imenu. Imena so medsebojno povezana s kazalkama *gl. tudi* in *dalje gl.* Glava geselskega članka⁵ vsebuje poknjiženo osnovno obliko ledinskega imena. Če je ledinsko ime samostalniška ali pridevniška besedna zveza, je osnovna oblika v imenovalniku, če pa ima ledinsko ime strukturni tip

⁴ Ledinska imena so poknjižena oziroma standardizirana. Razlogov za poknjiževanje ledinskih imen je več vrst. Narečne imenske oblike zunaj krajevnega govora ni mogoče ohraniti, zato je poknjiženje ledinskega imena najustreznejša rešitev. Poleg tega pa je razlog za knjiženje ledinskih imen tudi sestava imenskega fonda, saj ledinska imena velikokrat vsebujejo živa in splošno rabljena občna imena, ki se navadno pišejo knjižno (Šivic-Dular 1989: 6–7).

⁵ Obliko in sestavo geselskega članka sem povzela po Še 2008.

predložne besedne zveze, je zapisano v vlogi prislovnega določila kraja, in sicer v pomenu nahajanje. Za dvojno navpičnico sledi narečna oblika ledinskega imena v osnovni obliki, končnica brezpredložnega roditeljskega imena in oznaka za spol. Pri zapisu narečne oblike ledinskega imena je uporabljena nova nacionalna fonetična transkripcija.⁶ V oklepaju sledijo neosnovne oblike ledinskega imena, ki odgovarjajo na vprašanja *od kod?*, *kam?* in *kje?*. Pred razlago je pri nekaterih imenih naveden še zapis imena v franciscejskem katastru (FK). Znak = uvaja opis namembnosti poimenovanega zemljišča.⁷ V razlagi je pojasnjen izvor in prvotni pomen ledinskega imena. Navedeno je tudi občno ali lastno ime, iz katerega je ledinsko ime nastalo. Pomen občnoimenskega izhodišča je hkrati tudi prvotni pomen imena. Za podedovano besedje je podana tudi praslovanska rekonstrukcija, pri prevzetem besedju pa tujejezični vir. Nekaterim ledinskim imenom je pripisana še ljudskoetimološka razlaga informatorjev na terenu.⁸

Baronov hrib -ega -a m || **ˈbarùŋnou xri:p** ˈbarùŋnouga xri:ba m (Red z ˈbarùŋnouga xri:ba, Ted na ˈbarùŋnou xri:p, Med na ˈbarùŋnam xri:bə), FK: *Baronov Hrib* = njive. Nastalo iz mr. ˈbarùŋnou xri:p ‘Baronov hrib’, kar je izpeljano iz vzdevka nekdanjega hišnega gospodarja mr. ˈbarùŋ ˈbarùŋna, ta pa iz občnoimenskega mr. *barùŋ barùŋna* ‘premožen človek’, knj. sln. *barŋn barŋna* ‘plemič, za stopnjo nižji od grofa, gospodarski mogotec’ (SSKJ), kar je prevzeto iz nem. *Baron* ‘baron’, in mr. *xri:p xri:ba*, knj. sln. *xri:p xri:ba*. V okolici *Baronovega hriba* naj bi nekdanj stal »grad«, v katerem naj bi bival zelo premožen človek. Dalje gl. ledinsko ime *Hrib*.

Boršt -a m || **ˈbùŋršt** -a m (Red z ˈbùŋršta, Ted u ˈbùŋršt, Med u ˈbùŋrštə) = gozd. Občno ime mr. ˈbùŋršt, iz katerega je ledinsko ime nastalo, v krajevnem govoru ni ohranjeno. Prevzeto je iz srvn. *for(e)st* ‘gozd’ > nem. *Forst* ‘gozd’, iz česar je izpeljano nem. *Forstner* ‘gozdni čuvaj, gozdar’, kar je prevzeto kot sln. *borštnar* (Sn ESSZI: 72). Ljudskoetimološka razlaga ime povezuje z borom (mr. *bò:r bó:ra* ‘bor’, knj. sln. *bŋr bóra* ‘iglasto drevo z dolgimi iglicami in razbrazdanim lubjem’ (SSKJ) < psl. ˈborb ˈborá ‘bor’). *Boršt* naj bi torej po ljudskoetimološki razlagi predstavljal ‘borov gozd’.

Bradašev hrib -ega -a m || **ˈbərdá:šou xri:p** ˈbərdá:šouga xri:ba m (Red z ˈbərdá:šouga xri:ba, Ted na ˈbərdá:šou xri:p, Med na ˈbərdá:šam xri:bə) = njive in travniki. Nastalo iz mr. ˈbərdá:šou xri:p ‘Bradašev hrib’, kar je tvorjeno iz osebnega imena mr. ˈbərdá:š ˈbərdá:ša ter mr. *xri:p xri:ba*, knj. sln. *xri:p xri:ba*. Povezava

⁶ Kot je predstavljena v Kenda-Jež 1996: VIII–XV.

⁷ Pri raziskovanju nisem opisovala današnjega stanja vasi, ampak sem izhajala iz stanja, kakršno je bilo v šestdesetih letih 20. stoletja.

⁸ Informatorji so bili: Antonija Vidmar (Dolnje Mraševo, roj. 1929), Karolina Berus (Dolnje Mraševo, roj. 1939), Peter Zbašnik (Dolnje Mraševo, roj. 1943), Franc Mirtič (Dolnje Mraševo, roj. 1953), Marjana Mirtič (Dolnje Mraševo, roj. 1961), Franc Bukovec (Gorenje Mraševo, roj. 1935), Metoda Bukovec (Gorenje Mraševo, roj. 1940), Franci Pirc (Gorenje Mraševo, roj. 1952).

omenjenega osebnega imena s knj. sln. *Bradáč Bradáča* < *bradáč bradáča* 'kdor ima (dolgo, gosto) brado' (SSKJ) < **bordáčb* **bordačá*, kar je izpeljano iz mr. *brá:da bradùø* oziroma knj. sln. *bráda bradô* ≤ psl. **bordà* **bôrdø* (c) je vprašljiva, saj nenaglašeni *ra* v mraševskem govoru ne sovpadе z odrazom zlogotvornega *r*. Bradačevi so se na Gorenje Mraševo priselili šele na začetku 20. stoletja. Gl. tudi ledinsko ime *Hrib*.

Brezovec -vca m || **bré:izouc** -a m (Red z **bré:izouca**, Ted na **bré:izouc**, Med na **bré:izoucə**) = travniki in njive. Izpeljano prek pridevnika mr. *bré:izou*, knj. sln. *brézov*, iz mr. *bré:iza bré:ize*, knj. sln. *bréza bréze* < psl. **bérza* **bérzy* (a) 'drevo Betula (alba)' (Be I: 43; Sk I: 207; Sn ESSZI: 80), s priponskim obrazilom mr. -c, knj. sln. -ac < psl. *-cb. Obravnavano ime je prvotno lahko označevalo prostor, kjer je veliko brez, brezovega gozda, ali pa prostor, kjer je malo brez, ki izstopajo iz okolja in imajo zato orientacijsko funkcijo. Poleg Brezovca na Gorenjem Mraševem, ki je porasel z brezami, je tako poimenovan tudi gozd pred naseljem Dolnje Mraševo (Ted *u* *Bré:izouc*, Med *u* *Bré:izoucə*), kjer pa danes brez ni opaziti.

Bukovje -a s || **bú:kujе** -a s (Red z **bú:kujа**, Ted *u* **bú:kujе**, Med *u* **bú:kujə**) = bukov gozd. Tvorjeno s priponskim obrazilom mr. -u-je, knj. sln. -ov-je < psl. *-ou-ьje, iz mr. *bú:ku bú:kve*, knj. sln. *búkev búkve* < **búky* **búkьve* (a), kar je prevzeto iz germanskih jezikov, pgerm. **bōkō* (Sk I: 230–231, Sn SES: 64). S priponskima obraziloma -ov-je in -je izpeljana občna imena večinoma niso ohranjena, ohranjena pa so njihova podstavna občna imena (Še 2008: 45). Informatorji imajo v zavesti, da je *Bukovje* izpeljano iz samostalnika bukev in da pomeni 'bukov gozd', vendar občno ime **bukujе* v mraševskem govoru ni prisotno.

Dolina -e ž || **dolí:na** -e ž (Red z **dolí:ne**, Ted *u* **dolí:no**, Med *u* **dolí:n**) = travnik. Nastalo iz občnoimenskega mr. *dolí:na dolí:ne* 'okroglasto udrtu območje', knj. sln. *dolína dolíne* 'nižji, navadno podolgovat svet med hribi ali v gričevnati pokrajini' (SSKJ) < psl. **dolína* **dolíny* (F₂), kar je večalnica od knj. sln. *dôl* 'manjša dolina' < psl. **dòlь* (Sn SES: 117). V ljudskozemljepisnem izrazu se z izrazom *dolina* označujejo velike, odprte podolžne doline, večje stranske doline ob dolgih rekah, večkrat pa so tako poimenovana tudi podolgovata, zaokrožena polja in večje valovite doline v gorah, medtem ko se z izrazom *dol* največkrat poimenujejo manjše in tesnejše stranske dolinice (Ba: 181–182).

Dolnji vrt -ega -a m || **dù:lej vè:rt** -ga -a m = njiva v manjši dolini. Nastalo iz občnoimenskega mr. *dù:lej vè:rt* 'spodnji vrt', knj. sln. *dôlnji vrt*, ki vsebuje pridevnik mr. *dù:lej* 'spodnji', knj. sln. *dôljenji*, in mr. *vè:rt vè:rta*, knj. sln. *vrt vrta* < **u'brtv* **u'brtá*. Beseda *vrt* je verjetno prevzeta iz neke stare romanske predloge, sorodne z it. *orto* 'vrt', ki se je razvila iz lat. *hortus* 'vrt' (Sn SES: 836). Zemljišče *Dolnji vrt* je bilo poimenovano po svoji legi glede na domačijo. Gl. tudi ledinsko ime *Gornji vrt*.

Draga -e ž || **drá:ga** -e ž (Red z **drá:ge**, Ted *u* **drá:go**, Med *u* **drà:k** **drá:gi**), FK: *Drage* = njive in travniki v nekoliko nižjem svetu. Nastalo iz občnoimenskega mr.

**drá:ga* **drá:ge*, knj. sln. *drága dráge* ‘manjša dolina, navadno stranska’ (SSKJ); ‘dolina, odtočni jarek, zaliv’ (Be I: 109); ‘manjša dolina, manjši ozek zaliv’ (Sn SES: 120) < psl. **dǫrga* **dǫrgy* (a) ‘vallis, pot, jarek’ (Sk I: 429), kar je verjetno sorodno s slovansko **dǫrgnǫti* ‘drgniti, odtrgati, razdreti, izkrčiti’ (Sn SES: 120). V ljudskozemljepisnem izrazju lahko s topoleksemom *draga* poimenujemo občestni jarek, po katerem odteka voda, plitvo dolinico, v visokih gorah pa tudi grapo, manjša naselja in morske zajede v kopno (Ba: 208–209).

Dule *Dul* ž mn || **du:le** *dù:l* ž mn (Rmn z *dù:l*, Tmn na *dù:le*, Mmn na *dù:ləx*) = njive in travniki v dolinastem svetu. Ime *Dule* je znano le na Dolenjskem, nastalo je v dolenjskem narečnem razvoju iz *Dôle*, in sicer iz predložne zveze v *Dôle* < **vð dolę* k **dǫlb* ‘dol, dolina’. *Dule* so prvotni tožilnik množine (tožilnik smeri), ki je prešel v množinsko žensko sklanjatev. Iz *dǫl* je na Dolenjskem izpeljan tudi priimek *Dular* (Sn ESSZI: 116 in 128). Gl. tudi ledinsko ime *Dolina*.

Gmajnski tali -ih -ov m mn || **gmà:jnski tà:jlə** -ih -ov m mn = pašniki v gozdu. Nastalo iz občnoimenskega mr. *gmà:jnski tà:jlə*, knj. sln. *gmâjnski táli*, ki vsebuje pridevnik mr. *gmà:jnski*, sln. *gmâjnski*, kar je izpeljano iz mr. *gmà:jna gmà:jne* ‘gozdna parcela v lasti vseh vaščanov’, knj. sln. *gmâjna gmâjne* ‘neobdelan, redko porasel svet, skupna vaška last’ (SSKJ), to pa je prevzeto iz srvn. *gemeine* ‘občinska skupna posest’, kar je izpeljano iz srvn. *gemein* ‘skupen’ (Be I: 151; Sk I: 574; Sn SES: 176), in mr. *tà:l/tà:jl*, *tà:la/tà:jlə* ‘gozdna parcela’, nar. sln. *tál tála* ‘del, parcela’ (SSKJ), kar je prevzeto iz nem. *Teil* ‘del, delež’ (Sk III: 437). Obravnavano ledinsko ime poimenuje gozdne parcele v skupni vaški lasti, ki so bile namenjene paši. V ljudskozemljepisnem izrazju z besedo *gmajna* označujemo pašnike in loge, ki so porasli s pritrličnim rastjem (Ba: 267).

Gornji vrt -ega -a m || **gù:rej vè:rt** -ga -a m = travnik v dolini. Nastalo iz občnoimenskega mr. *gù:rej vè:rt* ‘zgornji vrt’, knj. sln. *gõrjni vřt*, ki vsebuje pridevnik mr. *gù:rej* ‘zgornji’, knj. sln. *gõrenji*, in mr. *vè:rt vè:rta*, knj. sln. *vřt vřta* < **ǔbrta* **ǔbrtà*. Dalje gl. *Dolnji vrt*.

Govejak -a m || **govè:jak** -a m (Red z *govè:jaka*, Ted u *govè:jak*, Med u *govè:jaki*) = predel ob potoku Potok, kjer so nekdaj napajali živino. Ime je verjetno nastalo iz oblike **govęd’ākъ*, ki je sestavljena iz pridevnika **govęd’b* ‘goveji’ in priponskega obrazila sln. *-jak* < psl. **-jakъ*. Prvotni pomen obravnavanega imena je ‘kraj, kjer se nahaja govedo’ (Sn ESSZI: 147).

Hrib -a m || **xri:p** *xri:ba* m (Red s *xri:ba*, Ted na *xri:p*, Med na *xri:bə*), FK: *Hrieb* = njiva na nižji vzpetini. Nastalo iz občnoimenskega mr. *hri:p hri:ba* ‘glede na okolico nekoliko višje ležeči svet’, knj. sln. *hrib hriba* ‘višja vzpetina zemeljskega površja’ (SSKJ) < psl. **xriǔbъ* **xriǔba* (a) **xriǔb’* **xriǔb’* (b) ‘gorski greben, hrbet’ (Be I: 203; Sn SES: 212). V ljudskozemljepisnem izrazju pomeni *hrib* vzpetino nedoločene oblike ali srednje visoko goro, ki je vsaj deloma porastla z gozdom (Ba: 94).

Jelše *Jelš* ž mn || **ˈjɛ:uʃe** ˈjɛ:uʃ ž mn (Rmn z ˈjɛ:uʃ, Tmn u ˈjɛ:uʃe, Mmn u ˈjɛ:uʃəx), FK: *Jeusche* = gozd. Nastalo iz občnoimenskega mr. *jé:uša jé:uše* 'jelša, drevo *Alnus glutinosa*, incana', knj. sln. *jélša jélše* 'drevo ali grm z nazobčanimi jajčastimi ali srčastimi listi in krogličastimi plodovi' (SSKJ) < psl. **jělbxa/*jělbša* (Sn SES: 239), kar je sorodno z nem. *Erle*, stvn. *elira*, lat. *alnus* (Be I: 226).

Johanina njiva -e -e ž || **ˈjoxà:n:na ní:va/jí:va** -e -e ž (Red z ˈjoxà:n:e ní:ve/jí:ve, Ted na ˈjoxà:n:o ní:vo/jí:vo, Med na ˈjoxà:n:ə ní:u/jí:u) = njiva. Izpeljano z obrazilom mr. *-na*, knj. sln. *-ina* < psl. **-ina* iz rojstnega imena Johana, kar je ženska oblika imena *Johan*, ki prek nemščine in latinščine izhaja iz gr. imena *Ἰωάννης, Ἰωάννης*, to pa iz hebrejskega *Jehohanan*, *Johanán* 'Jahve je milostljiv, se je usmilil' (Ke: 254), in mr. *ní:va ní:ve/jí:va jí:ve*, knj. sln. *njiva njíve* < psl. **nĭŭa *nĭŭy* (Be II: 225; Sn SES: 448). Občno ime mr. *ní:va ní:ve* ne izkazuje več refleksa **ń*, v ledinskem imenu pa je še prisoten (*jí:va*). *Njiva* je poimenovana po *Johani*, ki je nekdanj živel na robu njive v preprosti hiši. Informatorji se še spominjajo ruševin hiše.

Kalce *Kalc* ž mn || **ˈká:uɕe** ˈká:uɕ ž mn (Rmn s ˈká:uɕ, Tmn u ˈká:uɕe, Mmn u ˈká:uɕəx) = gozd. Ime je prvotni tožilnik množine od **ká:uci* – **u* ˈká:uɕe < **v̥ kalbɕé*, ki se je nato prenesel v Imn. Kalce so nastale iz mr. **ká:uɕ *ká:uɕa*, knj. sln. *kálac kálca* 'majhen kal' < **kalbɕ* ← mr. **ká:u *ká:la*, knj. sln. *kāl kála* 'plitvejša kotanja s stoječo vodo, drobni delci, ki lebdiyo v tekočini' (SSKJ) < psl. **kāl̥b *kála* (c) 'blato, usedlina, mlaka, motna tekočina' (Be II: 10–11; Sn SES: 182). Poimenovano območje predstavlja gozd, kjer se nahaja tudi izvir vode, ki ga danes lovci uporabljajo za napajanje gozdne divjadi. Ker se *Kalce* nahajajo globoko v gozdu, se v mraševskem govoru nekomu, ki ni obveščen o aktualnih dogajanjih, šaljivo reče, da ne ve ničesar, kot bi živel v Kalcah (mr. *ˈnəɕ ne vè:jš, ˈku bə ži:u u ˈká:uɕəx*). *Kal* je zelo frekventna imenska podstava v slovenskem imenslovju, zlasti na kraških tleh. V ljudskozemljepisnem izrazju se topoleksemi z osnovo *kal* uporabljajo tako v višinskem svetu kot tudi v nižavju – v višjem svetu za različne izvire, lahko tudi za mokrotna območja ali za svet, ki ga zamaka voda, v nižavju pa *kal* najpogosteje pomeni kalno, umazano rjavo lužo, mlako, lahko pa tudi kraške in primorske zidane vodnjake, deževnice in kapnice (Ba: 233).

Karlovec -vca m || **ˈkà:rloʋc** -a m (Red is ˈkà:rloʋca, Ted u ˈkà:rloʋc, Med u ˈkà:rloʋcə) = njiva. Nejasno. Včasih je v Karlovcu izviral nestalen potok *Suhornica*. O naravnih značilnosti poimenovanega območja priča dogodek, ki se je zgodil pri obdelovanju njive. Po informatorjevem pripovedovanju se je namreč vol pri oranju ugreznil globoko v zemljo in so ga le s težavo izvlekli. V ljudskozemljepisnem izrazju se ime z istim korenem *Karlovica* uvršča med posebna imena v poglavju ponikalnic (Ba: 246). F. Bezlaj (Be II: 20) omenja *karlovino* v pomenu ilovice in gline. S tem povezuje tudi požiralnike na Cerkniskem jezeru (*Velika* in *Mala Karlovica*) in občno ime *karlovec* 'vdolbina v goltancu'. Ledinska imena iz istega korena so na Dolenjskem pogosta, vedno pa označujejo območje, kjer je nekdanj izviral nestalni potok (A. Šivic-Dular, ustno).

Košénica -e ž || **košəní:ca** -e ž (Red *s* **košəní:ce**, Ted *u* **košəní:co**, Med *u* **košəní:c**) = njiva in travnik. Nastalo iz občnoimenskega mr. *košəní:ca košəní:ce* 'nekoč z grmovjem in mladim drevjem poraslo območje, ki so ga posekali, zemljišče pa namenili košnji', knj. sln. *košénica košénice* 'travnik, navadno v hribovitem, gorskem svetu, ki se kosi enkrat na leto' (SSKJ) < psl. **košen-bn-íca* (F₂) ← **košenb* (B) ← **kosíiti*. Prvotni pomen obravnavanega imena je 'površina, namenjena košnji'. V ljudskozemeljepisnem izrazju se košenico skupaj s *košenino*, *senožetjo*, *glajem*, *zaloko* in *lazom* uvršča med travnike, ki so navadno odmaknjeni od človekovih bivališč (Ba: 270).

Lažček -čka m || **lā:ščək** -čka m (Red *z* **lā:ščka**, Ted *u* **lā:ščək**, Med *na* **lā:ščki**) = parcela ob gozdu, kjer raste predvsem stelja. Tvorjeno iz občnoimenskega mr. *lās lā:za* 'parcela ob gozdu', knj. sln. *lāz lāza*, z manjšalniškim priponskim obrazilom mr. *-č-ək*, knj. sln. *-č-ək* < psl. **-bč-bkč* > **lāz-bč-bk-č* (A) ← psl. **lāzč* (a). Gl. tudi ledinsko ime *Laz*.

Laz -a m || **lās** **lā:za** m (Red *z* **lā:za**, Ted *u* **lās**, Med *u* **lā:zə**) = njiva in travnik, ki se nahajata ob gozdu. Nastalo iz občnoimenskega mr. *lās lā:za* 'parcela ob gozdu', knj. sln. *lāz lāza* 's travo porasel nekdanj izkrčen svet v gozdu ali ob njem' (SSKJ) < psl. **lāzč* **lāza* (a). Prvotni pomen imena je domnevno 'ozek prehod, strm svet; mesto, kjer se je treba plaziti' (Sn SES: 347). Gl. tudi ledinsko ime *Za lazom* in *Lažček*.

Mala košenica -e -e ž || **ta māl:la košəní:ca** -e -e ž (Red *is* **ta māl:le košəní:ce**, Ted *u* **ta māl:lo košəní:co**, Med *u* **ta māl:l košəní:c**) = travnik. Nastalo iz občnoimenskega mr. *māl:la košəní:ca*, knj. sln. *māla košenica*, kar vsebuje določni pridevnik mr. *ta māl:u ta māl:la ta māl:lu*, knj. sln. *māli māla mālō* < psl. **mālčb* **mālaja* **māloje* (Be II: 163–164), in mr. *košəní:ca košəní:ce* 'nekoč z grmovjem in mladim drevjem poraslo območje, ki so ga posekali, zemljišče pa namenili košnji', knj. sln. *košenica košénice*. Dalje gl. ledinsko ime *Košénica*.

Mamina njiva -e -e ž || **mā:mna ní:va/jí:va** -e -e ž (Red *iz* **mā:mne ní:ve/jí:ve**, Ted *na* **mā:mno ní:vo/jí:vo**, Med *na* **mā:mno ní:u/jí:u**) = njiva. Nastalo iz občnoimenskega mr. *mā:mna ní:va/jí:va*, knj. sln. *māmina njíva*, kar vsebuje mr. *mā:mən*, knj. sln. *māmin* < psl. **mām-in-č*, svojilni pridevnik od mr. *mā:ma mā:me*, knj. sln. *māma māme* < psl. **māma* **māmy*, kar je otroška reduplikacija, ki se pojavlja v številnih jezikih (Be II: 164; Sn SES: 376), in priponsko obrazilo mr. *-na*, knj. sln. *-ina* < psl. **-ina*, ter mr. *ní:va ní:ve/jí:va jí:ve*, knj. sln. *njíva njíve* < psl. **níva* **nívy* (Be II: 225; Sn SES: 448). Obravnavano ledinsko ime izkazuje refleks **ń*, medtem ko ga občno ime ne (gl. tudi ledinsko ime *Johanina njiva*). Ledinsko ime *Mamina njiva* se pojavi trikrat. Nekdaj je bilo v mraševskem okolju običajno, da je mati ob poroki svojega sina dobila neko zemljišče v služnostno uporabo (mr. *uži:la sə za uží:tək*). Sin je moral izbrano zemljišče zorati, prerahljati in nato posejati, kar mu je naročila mama. V vaškem okolju so omenjeni običaj utemeljevali s tem, da želijo starejši ljudje na starost imeti svojo pokojnino. Tako je ostalo ime *Mamina njiva* na

domačiji Baronovih. Ime *Mamina njiva* sem zasledila tudi Pri Nejcevih in Pri Selakovih, kjer pa je bila pomenska motivacija drugačna, saj *Mamina njiva* predstavlja doto, ki jo je primožena gospodinja prinesla na domačijo.

Nadbreg -a m || **▪nadbřè:ik** -*brè:iga* m (Red z **▪nadbřè:iga**, Med **▪nadbřè:igi**), FK: *Nad Bregam* = njive in travniki. Posamostaljeno iz občnoimenske predložne zveze mr. *nad brè:igəm*, knj. sln. *nad bregom*, ki vsebuje mr. *brè:ik brè:iga* 'nagnjeno območje', knj. sln. *brèg brèga* 'pas zemlje ob vodi, nagnjen svet, strmina' (SSKJ) < psl. **bèrgv* **bèrga* (c) 'breg, vzpetina' (Be I: 40; Sn SES: 56). Ledinsko ime *Nadbreg* se nanaša na parcele nad bregom potoka *Potok*. Občnoimenski pomen besede *breg* ni samo 'nagnjen svet, strmina' in 'pas zemlje ob vodi', temveč tudi 'potok, tekoča voda', kar dokazuje dejstvo, da je *Breg* tudi večkratno vodno ime (Sn ESSZI: 77).

Nad dolino || **▪nad dol:ino** (Red z **▪nad dol:ine**) = travnik. Nastalo iz občnoimenskega mr. *nad dol:ino*, knj. sln. *nad dolino*, kar vsebuje mr. *dol:ina dol:ine* 'okroglasto udrto območje', knj. sln. *dol:ina dol:ine*. Dalje gl. ledinsko ime *Dolina*.

Na kamenju || **▪na kà:mijə** (Ted na **▪kà:mije**) = travnik. Nastalo iz občnoimenskega mr. *na kà:mijə*, knj. sln. *na kamenju*, kar je nastalo iz mr. *kà:mije kà:mija*, knj. sln. *kàmenje/kàmnje kàmenja/kàmnja* 'več kamnov, kamni' (SSKJ) < psl. **kàmenbje*, kar je izpeljano s pomočjo obrazila mr. *-je*, knj. sln. *-je* ≤ psl. **-bje*, iz mr. *kà:mən kà:mna*, knj. sln. *kàmen kàmna* < psl. **kàmy* **kàmene* 'kamen' (Sk II: 26; Be II: 13; Sn SES: 252). Prvotni pomen obravnavanega imena je 'zemljišče, kjer je veliko kamenja'. Kamenje se v ljudskozemljepisnem izrazju deli na živo in neživo. Med živo štejemo vsaj na videz stanovitne, trdno zasidrane kamne ali kamnite oblike (pečevje, čeri, skalovje), neživo kamenje pa predstavlja vse kršje (kamni, skale, grušč, groh, zdrob), ki so ga razne naravne sile odtrgale od trdno nagrmadene kamnite celote (Ba: 129).

Na Pucljevem || **▪na pú:clam** (Red z **▪pú:clouga**, Ted na **▪pú:clou**) = njiva. Nejasno. Nastalo iz mr. *na pú:clam*, knj. sln. *na Pucljevem*, ki vsebuje hišno ime mr. **▪pər** **▪pú:cloux** 'Pri Pucljevih'. Pucljevi so živeli v sosednji vasi Veliki Podljuben. Nejcevi z Gorenjega Mraševega so kupili njihovo njivo in jo poimenovali Na Pucljevem.

Na rušnici || **▪na rù:šəncə** (Red z **▪rù:šənce**, Ted na **▪rù:šəncə**) = njiva. Nastalo iz občnoimenskega mr. *na rù:šəncə*, knj. sln. *na rušnici*. Beseda mr. *rù:šəncə rù:šənce* < psl. **rúšbnica* **rúšbnicy* (A) je verjetno nastala iz besede mr. *rú:ša rú:še* 'vrsta zemlje', knj. sln. *rú:ša rú:še* 'vrhnja plast zemlje z rastlinjem, zlasti s travo' (SSKJ) < psl. **rúša* **rúšy* (a) (Furlan pri Be III: 209; SSKJ), kar je izpeljano iz glagola mr. *rú:šət rù:šəš*, knj. sln. *rúšiti/rušiti rú:šiš* < psl. **rúšiti* v pomenu 'rezati, odstranjevati vrhnjo plast zemlje s travo' (Sn SES: 634–635), in priponskega obrazila mr. *-n-ca*, knj. sln. *-n-ica* < psl. **-bn-ica*. Prvotni pomen obravnavanega imena je verjetno 'zemljišče z rušnatimi tlemi'. Na poimenovanem zemljišču je zelo slaba, nerodovitna zemlja.

Na Š(š)iškovem || **na (°)ši:škam** (Red *s (°)ši:škouga*, Ted *na (°)ši:škou*) = travnik. Nejasno. Ime lahko izvajamo iz mr. *ši:ška ši:ške* 'okrogla tvorba na hrastu', knj. sln. *šiška šiške* < psl. **šišьka *šišьky* 'bolezenska tvorba na rastlinah, ki je nastala zaradi vboda žuželk', pogosto 'hrastova šiška' (Furlan pri Be IV: 49). Ker je ledinsko ime izpeljano z besedotvornim obrazilom, ki pomeni svojilnost, je zelo verjetno, da je bilo zemljišče *Na Šiškovem* nekoč v lasti družine *Šiška*. Priimek *Šiška* je sicer izpričan v sosednjih vaseh, na Dolnjem in Gorenjem Mraševem pa ne. Lahko pa je v imenu ohranjena stara beseda *šišek šiška* v pomenu 'griček' (Furlan pri Be IV: 48). Zemljišče *Na Š(š)iškovem* se nahaja blizu gozda na nekoliko dvignjenem območju.

Oglenica -e ž || **°uogəncə** -e ž (Ded *x °uogənc*, Med *pər °uogəncə*). Nastalo iz občnoimenskega mr. *uogəncə uogənce* 'zložen les za pripravo oglja', knj. sln. *oglenica oglenice* 'oglarska kopa' < psl. **ōgьnica* (A), kar je nastalo s priponskim obrazilom mr. *-n-ca*, knj. sln. *-n-ica* < psl. **-ьn-ica*, iz mr. *uōgu uōgla*, knj. sln. *ōgel ōgla* 'kos nedogorelega lesa' < psl. **ōglь *ōgli* (Sk III: 537; Sn SES: 465). Obravnavano ledinsko ime je prvotno pomenilo 'prostor, kjer se kuha oglje'.

Ograja -e ž || **°ográ:ja** -e ž (Red *z °ográ:je*, Ted *u °ográ:jo*, Med *u °ográ:j*) = njive in travniki v gozdu. Nastalo iz občnoimenskega mr. *ográ:ja ográ:je*, knj. sln. *ográ:ja ográ:je* < psl. **obgōrđa*, kar je izpeljano iz glagola mr. *ogradāt ogradi:š*, knj. sln. *ograditi ogradiš* < psl. **obgorditi *obgordišь* (Be I: 168; Sn SES: 466). Ledinsko ime *Ograja* se pojavi trikrat in vedno označuje izkrčena območja v gozdu, ki so bila zaradi divjadi ograjena. Informator se še spominja debelih propadajočih drogov.

Ozka njiva -e -e ž || **°ta uòska jí:va/ní:va** -e -e ž (Red *s °ta uòske jí:ve/ní:ve*, Ted *na °ta uòsko jí:vo/ní:vo*, Med *na °ta uòski jí:u/ní:u*) = njiva. Nastalo iz občnoimenskega mr. *uòska jí:va/ní:va*, ki vsebuje pridevnik mr. *ta uòzak ta uòska ta uòsku*, knj. sln. *òzki òzka òzko* < psl. **òzьkьjь *òzьkajja *òzьkojje* 'ozek, tesen' (Sn SES: 484), in mr. *ní:va ní:ve/jí:va jí:ve*, knj. sln. *njíva njíve* ≤ psl. **nīya *nīuy* (Be II: 225, 263–264). Ime dejansko poimenuje ozko njivo. Gl. tudi ledinski imeni *Johanina njiva* in *Mamina njiva*.

Pred Mraševim || **°pred °mrà:šam** = njivi in travnik. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pred °mrà:šam* 'pred Mraševim, pred vasjo Gorenje Mraševo', ki vsebuje predlog mr. *pred, pret*, knj. sln. *pred* < psl. **perdv* 'pred' (Snoj pri Be III: 109), in mr. *°mrà:šoü °mrà:šəuga*, knj. sln. *Mraševo Mraševoga*. Ime dejansko poimenuje zemljišča, ki se nahajajo na koncu vasi Dolnje Mraševo v smeri proti Gorenjemu Mraševemu.

Preloge -log ž mn || **°pərlùoge** -lùok ž mn (Rmn *s °pərlùok*, Tmn *u °pərlùoge*, Mmn *u °pərlùogəx*) = travnik. Nastalo iz občnoimenskega nar. sln. *prélog préloga* 'neobdelana ali opuščena njiva', 'prelaz skozi plot, ograjo, živo mejo', 'gorski prehod' (SSKJ; Sn ESSZI: 329), kar je nastalo iz psl. **perlògь *perlòga* 'zemljišče v prahi, opuščena kulturna tla, jasa v gozdu, prehod skozi plot' (Be III: 111; Še 2008: 108),

to pa je izpeljano iz knj. sln. *preložiti preložiš* < psl. **per-ložiti* **per-ložiš* (Sn ESSZI: 329). V ljudskozemljepisnem izrazju se topoleksem *prelog* uporablja za opuščene njive, prelaze skozi plotove, ograje, živo mejo in poti divjadi (Ba: 106). Mraševski govor ohranja podedovani naglas, medtem ko je v knjižni slovenščini paradigmatško izravnano po dvozdložnem led.

Pri debelem kostanju || ***pər ta dɛbiɛləm kostà:j** = gozd. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər ta dɛbiɛləm kostà:j*, knj. sln. *pri debelem kostanju*, kar vsebuje mr. *ta dɛbiɛu ta dɛbiɛla ta dɛbiɛlu*, knj. sln. *debéli debéla debélo* < psl. **debélъjъ* **debélaja* **debéloje*, in mr. *kó:staj kostà:ja*, knj. sln. *kóstanj kostánja* < **kostānъ* **kostāna*, kar je prevzeto iz lat. *castānea*, to pa je preko gr. *κάστανov* maloazijskega porekla (Be II: 71). Gozdno zemljišče je dobilo ime po nenavadno debelem kostanju, ki je nekdanj stal na poimenovanem območju. Informatorjev oče je omenjeni kostanj posekal, iz lesa pa izdelal hlevski strop.

Pri jarku || ***pər jà:rki** = omejeno območje ob potoku Potok. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər jà:rki*, kar vsebuje občnoimensko mr. *jà:rk jà:rka* 'potok, podolgovata vdolbina v zemlji', knj. sln. *jārek jārka* 'v zemljo narejena ožja podolgovata vdolbina' (SSKJ). Besedo *jarek* se navadno smatra za izposojenko iz neke turške predloge, kirgizijsko *arik* 'jarek, namakalni kanal' (Sk I: 757; Sn SES: 235). Z imenom *Pri jarku* je poimenovan tisti del potoka *Potok*, kjer so hišne gospodinje v času kolin prale prašičja čreva. Gl. tudi imeni *Govejak* in *Studenec*.

Pri kozolcu || ***pər kozù:c** (Ded x ***kozù:c**) = njiva. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər kozù:c*, knj. sln. *pri kozolcu*, ki vsebuje mr. *kozù:c kozù:ca*, knj. sln. *kozôlec kozôlca* 'lesena stavba za sušenje sena, žita in krme' (SSKJ) < **kozъlъcbъ*, kar je najverjetneje izpeljanka iz mr. *kó:zu kó:zla*, knj. sln. *kózal kózla* < psl. **kozъlъ*, **kozъlâ* (Še 2008: 102). Obravnavano ledinsko ime določa lego njive.

Pri lesi || ***pər lé:js** (Ded x ***lé:js**) = njive in travniki ob gozdu. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər lé:js*, knj. sln. *pri lesi*, kar vsebuje mr. *lé:jsa lé:ise* 'ograja, spletena iz protja', knj. sln. *lésa lése* 'preprosta vrata v plotu; pletena priprava za sušenje sadja; plot, ograja iz šibja, protja' (Be II: 135; SSKJ) < psl. **lěsa* **lěsy* (Sn SES: 352). Prvotno je obravnavano ledinsko ime označevalo 'kraj, kjer stoji lesa'. Pri lesi naj bi bila nekdanj postavljena ograja iz protja.

Pri mesnici || ***pər mɛsní:c** (Ded x ***mɛsní:c**) = gozd. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər mɛsní:c*, knj. sln. *pri mesnici*, kar vsebuje mr. *mɛsní:ca mɛsní:ce* 'prostor za sekanje in prodajo mesa', knj. sln. *mesníca mesníce* < **mɛsnŭńca* **mɛsnŭńcy* (F₃), kar je izpeljano iz občnoimenskega mr. *məsù: mäsà:*, knj. sln. *mesô mesâ* < psl. **mêso* **mêsa* (Be II: 179; Sn SES: 394), s priponskim obrazilom mr. *-n-ca*, knj. sln. *-n-ica* < psl. **-bn-ica*. Poimenovanje *Pri mesnici* je ostalo še iz časov, ko so hlode iz gozdov vlačili voli. Nekoč naj bi se vol pri vleki v tem delu gozda poškodoval, zato so ga kar tam zaklali in razsekali. Ljudje naj bi nato kraj dogodka poimenovali *Pri mesnici*.

Pri ograji || **²pər ográ:j** = gozd. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər ográ:j*, knj. sln. *pri ográji*, kar vsebuje mr. *ográ:ja ográ:je*, knj. sln. *ográja ográje*. Obravnavano ime pomeni območje ob ograji, torej ob izkrcenem svetu sredi gozda. Dalje gl. *Ograja*.

Pri Petankini strani || **²pər ²pətà:nkən strà:n** = gozd. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər ²pətà:nkən strà:n* 'poleg Petankinega gozda', knj. sln. *pri Petankini strani*, kar vsebuje vzdevek mr. *²pətà:nka*, knj. sln. *Petanka*, in mr. *stʳən strani*: 'del', knj. sln. *strân stranî* 'vsak od obeh delov z umišljeno črto, ravnino razdeljenega predmeta, prostora' (SSKJ) < psl. **stòrnъ *stòrni* (Snoj pri Be III: 323–324). Vzdevek hišne gospodinje *²pətà:nka* je najverjetneje izpeljan iz krajevnega imena *²pətà:ne ²pətà:n*, kar je tvorjeno iz osebnega imena *Petan*, ki se razlaga kot hipokoristična oblika od osebnega imena *Peter* (Sn ESSZI: 305). Ledinsko ime dejansko poimenuje gozdno parcelo, ki meji na zemljišče v lasti Petankovih.

Pri Suhorju || **²pər ²səxùʃr** = njiva in travnika. Nastalo iz občnoimenskega mr. *pər Səxùʃr*, knj. sln. *pri Suhorju*. Dalje gl. ledinsko ime *Suhor*.

Rupica -e ž || **²rú:pca** -e ž (Red z *²rú:pce*, Ted na *²rú:pco*, Med na *²rú:pcə*) = njiva. Nastalo iz občnoimenskega mr. *rú:pa rú:pe* 'manjša dolina, jama', knj. sln. *rúpa rúpe* 'odprtina v kraških tleh, navadno manjša' (SSKJ) < psl. **rúpa *rúpy* 'jama, kraški požiralnik, štirna, kotanja' (Snoj pri Be III: 208), z besedotvornim obrazilom s pomenom manjšalnosti mr. *-ca*, sln. *-ica* < psl. **-ica*. Prvotni pomen obravnavanega imena je torej 'majhna rupa, jama'. Ime se nanaša na zelo majhno njivo, ki se nahaja nad manjšo dolino. V ljudskozemljepisnem izrazju je ime *Rupa* zelo pogosto tako v nižinskem kot tudi v višjem svetu. Gre za nekakšen kraški požiralnik ali kotanjo, kjer voda ponika ali izvira (Ba: 183).

Senožete -žet ž mn || **²sənožiʔete** -žìʔet ž mn (Rmn is *²sənožiʔet*, Tmn *²sənožiʔete*, Mmn *²sənožiʔetəx*) = travniki. Nastalo iz občnoimenskega mr. *sənožiʔet sənožiʔeta* 'travnik', knj. sln. *senožet/senožēt senožēti* 'travnik, zlasti v hribovitem svetu, ki se jih kosi navadno enkrat letno' (SSKJ) ≤ psl. **šənožěť *šənožěti*, kar je zloženka iz mr. *sənú:*, knj. sln. *senô* < psl. **sěno* 'trava', in mr. *žìʔet žájəš*, knj. sln. *žēti žánješ* < psl. **žěti *žbhešb* 'kositi, žeti' (a/b) (Furlan pri Be III: 228; Sn ESSZI: 374), in sicer iz množinskega tožilnika smeri *² Sənožiʔete* → *Sənožiʔete*. V govoru je prišlo do spremembe sklanjatvenega vzorca, prvotna oblika je ohranjena v Rmn. Gl. tudi ledinsko ime *Košénica*.

Smrtnica -e ž || **²smà:rtəncə** -e ž (Red s *²smà:rtənce*, Ted na *²smà:rtəncə*, Med na *²smà:rtəncə*) = njiva. Nejasno. Najverjetneje izpeljano iz mr. *smà:rt smà:rti* 'konec življenja', knj. sln. *smřt smřti* < psl. **sǔmrbtь* (Snoj pri Be III: 277; Sn SES: 675–676), s priponskim obrazilom mr. *-ca*, knj. sln. *-ica* < psl. **-bn-ica*. Tudi ljudskoetimološka razlaga je ledinsko ime *Smrtnica* naslonila na smrt v smislu 'prenehanja življenja'. Informatorji namreč domnevajo, da je nekoč na Smrtnici nekdo umrl.

Srednji tal -ega -a m || **ta srè:idi tà:l** -iga -a m (Red *s* **ta srè:ídiga tà:la**, Ted *u* **ta srè:idi tà:l**, Med *u* **ta srè:ídnəm tà:lə**) = gozd. Nastalo iz občnoimenskega mr. *srè:idi tà:l*, knj. sln. *srednji tal*, kar vsebuje mr. *ta srè:idi ta srè:ídna ta srè:ídnə* 'v sredini', knj. sln. *srèdnji srèdnja srèdnjo* < psl. **serdbńbъ* ← psl. **serdā* **serdý* (Snoj pri Be III: 307), in mr. *tà:l/tà:jl tà:la/tà:jla* 'gozdna parcela', nar. sln. *tál tála* 'del, parcela' (SSKJ), kar je prevzeto iz nem. *Teil* 'del, delež'. Ime dejansko poimenuje gozdno zemljišče, ki se glede na ostale lastnikove parcele nahaja v sredini.

Studeneč -nca m || **stədiēnc** -a m = izvir potoka *Potok* na Gorenjem Mraševem in deloma tudi vodni tok tega potoka. Nastal iz občnoimenskega mr. *stədiē:nc stədiē:nca* 'izvir potoka', knj. sln. *studēnec studēnca* 'manjši izvir vode, vodni tok tega izvira' (SSKJ) < psl. **studeněcbъ* **studeněca* (D) ← **studěnbъ* **studená* **studenó* (b) 'mrzel' (Furlan pri Be III: 337–338). Studeneč je oskrboval Mraševčane z vodo, zlasti v sušnih poletnih dneh, ko kapnica ni zadostovala.

Suhor -ja m || **sú:xor** **səxuóra** m (Red *is* **səxuóra** **sú:xorja**, Ted *u* **sú:xor**, Med *pər* **səhùor**) = gozd. Nastalo ali iz občnega imena **suxorъ*, to pa iz pridevnika mr. *sú:x sú:xa səxù:*, knj. sln. *súh súha súho* < psl. **súxъ* **suxā* **súxo* (Snoj pri Be III: 339), ali pa iz osebnega imena **Suxorъ*. Leta 1499 se namreč na Hudem Vrhu omenja Gregor *Suchor* (Sn ESSZI: 401). V več slovenskih krajih s podobnim imenom zasledimo nestalni potok (Ba: 203–204). Suhor je sicer gozdnato območje na Gorenjem Mraševem. Nestalnemu potoku, ki teče v Suhorju le ob obilnem deževju, nalivih ali spomladi ob taljenju snega, domačini pravijo *Suhornica* (mr. *səxù:rəncə*). Gozd je najverjetneje poimenovan po nestalnem potoku, ki je zaradi tega dobil novo ime. Gl. tudi *Suhornica*.

Suhornica -e ž || **səxùrəncə** -e ž = nestalni potok v Suhorju. Nastalo iz mr. *səxùrəncə* *səxùrənce*, kar vsebuje priponsko obrazilo mr. *-n-ca*, knj. sln. *-n-ica* < psl. **-bn-ica*, in ledinsko ime **sú:xor**. Mestu, kjer izvira Suhornica, domačini pravijo *Suhorna jama* (mr. **səxùrəna já:ma**), nekdanj pa je Suhornica izvirala v Karlovcu. Gl. tudi ledinski imeni *Karlovec* in *Suhor*.

Večja košenica -e -e ž || **ta viēča košəní:ca** -e -e ž (Red *is* **ta viēče košəní:ce**, Ted *u* **ta viēčo košəní:co**, Med *u* **ta viēč košəní:c**) = travnik. Nastalo iz občnoimenske zveze mr. *viēča košəní:ca*, knj. sln. *vēčja košenica*, ki vsebuje mr. *viēči viēča viēče*, knj. sln. *vēčji vēčja vēčje* < psl. **větъjъ*, Red m/s: **větъša*, ž: *větъši* (Snoj pri Be IV: 287), in mr. *košəní:ca košəní:ce*, knj. sln. *košenica košenice*. Dalje gl. ledinsko ime *Košénica*.

Vojnik -a m || **vùqjənk** -a m (Red *z* **vùqjənkə**, Ted *u* **vùqjənk**, Med *u* **vùqjənkí**) = njiva. Nejasno. Morda nastalo iz občnoimenskega mr. *xùoja xùoje*, knj. sln. *hōja hōje* < psl. **xùoja* 'hoja, smreka, jelka' (Be I: 199; Sn SES: 207–208), in priponskega obrazila mr. *-ənk*, knj. sln. *-n-ik* < psl. **-bn-ikъ*. Obravnavano ime bi lahko prvotno pomenilo 'območje, kjer rastejo hoje, jelke' (Sn ESSZI: 464). Možno je tudi izvajanje iz knj. sln. *ojē ojēsa* 'drog na sprednjem delu voza, pluga' (SSKJ), narečno tudi *voja*, *voje* (Be II: 245). V mraševskem govoru se ohranja zgolj poimenovanje

mr. *vuǒjance* ‘drogovi na sprednjem delu dvokolesnega vozička, ki ga običajno vleče človek’. Zemljišče *Vojnik* je last Baronovih. Njihova ljudskoetimološka razlaga ledinsko ime *Vojnik* povezuje z oblikovanostjo zemljišča. Ker je zemljišče ovinkaste oblike, informatorji ime izpeljujejo iz mr. *ovì:nk ovì:nka*, knj. sln. *ovìnek ovìnka*, kar pa je iz naglasnih razlogov manj verjetna rešitev.

Za hribom || **²za hrì:bòm** = njiva. Nastalo iz občnoimenskega mr. *za hrì:bòm*, knj. sln. *za hribom*, kar vsebuje mr. *hrì:p hrì:ba*, knj. sln. *hrib hriba*. Dalje gl. ledinsko ime *Hrib*.

Za lazom || **²za lá:zòm** = gozd. Nastalo iz občnoimenskega mr. *za lá:zòm*, knj. sln. *za lazom*. Vsebuje mr. *ʼlæs lá:za*, knj. sln. *láz láza*. Dalje gl. ledinsko ime *Laz*.

Zelnik -a m || **²ziǽvənk** -a m (Red *is* **²ziǽvənka**, Ted *u* **²ziǽvənk**, Med *u* **²ziǽvənkə**) = njiva. Nastalo iz občnoimenskega mr. *ziǽvənk ziǽvənka*, knj. sln. *zēlnik zēlnika* ‘manjše zemljišče, na katerem se goji vrtnina, zlasti zelje’ (SSKJ) < psł. **zēlnikŏ* (D), kar je nastalo iz psł. **zelŏ* (b) ‘zelena rastlina, zel’ (Furlan pri Be IV: 404–405) in obrazila mr. *-ənk*, knj. sln. *-n-ik* < psł. **-bn-ikŏ*. Prvotni pomen besede je ‘prostor, kjer rastejo zelene rastline’. Njiva je dejansko poimenovana po namembnosti zemljišča.

Župnica -e ž || **²žù:pənce** -e ž (Red *z/ž* **²žù:pənce**, Ted *na* **²žù:pənce**, Med *na* **²žù:pəncə**) = njiva in travnik. Nastalo iz občnoimenskega mr. **žù:pənce* **²žù:pənce**, knj. sln. *žùpnica žùpnice* ‘zemljišče, prepuščeno županu, navadno njiva’ (SSKJ) < psł. **župnīca*, ki je tvorjeno iz knj. sln. *žúpa žúpe* < psł. **župà* (Be IV: 484–485; Še 2008: 130) in obrazila mr. *-n-ca*, knj. sln. *-n-ica* < psł. **-bn-īca*. Prvotni pomen leksema je najverjetneje župna zemlja. Ledinsko ime ohranja pravnozgodovinski apelativ *župnica*, kar natančno pomeni ‘iz skupne vaške zemlje izločeno zemljišče, ki ga je prejel vsakokratni župan v uživanju kot nagrado za županovanje’ (Me 2006: 215).

3 Sklep

Večina obravnavanih ledinskih imen je tvorjena iz občnih imen. Nekatera občna imena, iz katerih so ledinska imena nastala, so danes v narečju še vedno prisotna (*breg, breza, dolina, gmajna, hrib, kamenje, kostanj, košenica, kozolec, laz, lesa, mama, mesnica, njiva, ogenica, ograja, rupa, senožet, stran, studenec, tal, vrt*), nekaj pa je tudi besedja, ki ga ledinska imena ohranjajo, medtem ko ga v občnoimenski sferi jezika ni več (*boršt, bukovje, dol, draga, govejak, kal, prelog, ruša, zel, župnica*). Nekaj ledinskih imen je nastalo tudi na osnovi lastnih imen (*Baron, Johana, Pri Pucljevih, Petanka*). Etimološko nepojasnjeni topoleksemi so *Karlovec, Na Pucljevem, Na Š(š)iškovem* in *Vojnik*.

Glede na jezikovni izvor so topoleksemi, tj. občna imena, iz katerih so ledinska imena nastala, slovanskega oz. slovenskega (*Dolina, Draga*) in pa germanskega

izvora (*Boršt*). Glede na tvorjenost so imena lahko enobesedna ali večbesedna. Enobesedna imena so lahko netvorjena (*Draga, Laz*) ali tvorjena z različnimi obrazili. Večbesedna ledinska imena so najpogosteje besedne zveze iz samostalnika in predloga (*Nad dolino, Pri lesi, Za hribom, Za lazom*), veliko pa je tudi besednih zvez s pridevniškim določilom (*Mala košenica, Ozka njiva, Srednji tal*), ki opredeljuje lego in velikost.

Krajšave

a = praslovanski oblikotvorni naglasni tip a; A = praslovanski oblikotvorni naglasni tip A; avstr. = avstrijsko; b = praslovanski oblikotvorni naglasni tip b; B = praslovanski oblikotvorni naglasni tip B; bav. = bavarsko; c = praslovanski oblikotvorni naglasni tip c; D = dajalnik; = praslovanski oblikotvorni naglasni tip D; ed = ednina; F₂ = praslovanski oblikotvorni naglasni tip F₂; FK = franciscejski kataster; gr. = grško; it. = italijansko; knj. = knjižno; lat. = latinsko; m = moški spol; M = mestnik; mn = množina; mr. = mraševski govor; nar. = narečno; nem. = nemško; pgerm. = pragermansko; popsl. = popraslovansko; psl. = praslovansko; R = roditelj; s = srednji spol; sln. = slovensko; srvn. = srednjevisokonemško; T = tožilnik; ž = ženski spol

Literatura

- Ba = Rudolf Badjura, *Ljudska geografija, Terensko izrazoslovje*, Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1953.
- Bezlaj 1956–1961 = France Bezlaj, *Slovenska vodna imena III*, Ljubljana: SAZU, 1956–1961.
- Bezlaj 1974 = France Bezlaj (ur.), *Začasni slovar slovenskih priimkov*, Ljubljana: SAZU, 1974.
- Be I = France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika I: A–J*, Ljubljana: SAZU (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1976.
- Be II = France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika II: K–O*, Ljubljana: SAZU (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1982.
- Be III = France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika III*. Dopolnila in uredila Marko Snoj in Metka Furlan.: *P–S*, Ljubljana: ZRC SAZU (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1995.
- Be IV = France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika IV*. Avtorji gesel France Bezlaj, Marko Snoj in Metka Furlan. Uredila Marko Snoj in Metka Furlan.: *Š–Ž*, Ljubljana: ZRC SAZU (izd.) – Založba ZRC, 2005.
- Čepar 2009 = Metod Čepar, *Ledinska in hišna imena v vasi Barka v Brkinih: diplomsko delo*, Ljubljana: [M. Čepar], 2009.
- Drnovšek 2009 = Sara Drnovšek, *Ledinska imena v Drežnici: diplomsko delo*, Ljubljana: [S. Drnovšek], 2009.

- Gostenčnik 2009 = Januška Gostenčnik, *Ledinska imena v k. o. Ribnica: diplomsko delo*, Ljubljana: [J. Gostenčnik], 2009.
- Ke 2008 = Janez Keber, *Leksikon imen*, Celje: Mohorjeva družba, 2008.
- Kenda-Jež 1996 = Karmen Kenda-Jež, Uvodna pojasnila, v: Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, ur. Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: ZRC SAZU, 1996, VII–XVIII.
- Merkù 1993 = Pavle Merkù, *Svetniki v slovenskem imenoslovju*, Trst: Mladika, 1993.
- Me 2006 = Pavle Merkù, *Krajevno imenoslovje na slovenskem zahodu*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2006.
- PJ 1995 = Libuše Olivová-Nezbedová – Miloslava Knappová – Jitka Maleninská – Jana Matúšová, *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*, Praha: Akademia – Ústav pro jazyk český AV ČR, 1995.
- Ramovš 1995 = Fran Ramovš, *Kratka zgodovina slovenskega jezika I*, Ljubljana: ZRC SAZU, ²1995 (¹1936) (Zbirka ZRC 9).
- Rigler 2001 = Jakob Rigler, *Zbrani spisi 1: jezikovnozgodovinske in dialektološke razprave*, ur. Vera Smole, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2001.
- SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika* na CD-romu z *Odzadnjim slovarjem slovenskega jezika in Besediščem slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU – DZS, 1998.
- Sk I = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti in umetnosti – Globus, 1971.
- Sk II = Petar Skok: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika II*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti in umetnosti – Globus, 1972.
- Sk III = Petar Skok: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika III*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti in umetnosti – Globus, 1973.
- Smole 1996a = Vera Smole, Slovenska narečja in zanimivejši pojavi v razvoju slovenskega kratkega vokalizma, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj 24*, ur. Aleksandra Derganc, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1996, 281–288.
- Smole 1996b = Vera Smole, Sovplivanje samoglasnikov in soglasnikov v vzhodnodolenjskih govorih, *Jezikoslovni zapiski 3* (1997), 167–173.
- Smole 1998a = Vera Smole, Fonološki opis govora vasi Šentrupert (SLA 262), *Jezikoslovni zapiski 4* (1998), 73–88.
- Smole 1998b = Vera Smole, Slovenska narečja, v: *Enciklopedija Slovenije 12*, ur. Marjan Javornik, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998, 1–4.
- Sn 2002a = Marko Snoj, Adstratni in superstratni vplivi na slovensko imensko leksiko, *Jezikoslovni zapiski 8* (2002), št. 2, 41–45.
- Sn 2002b = Marko Snoj, O etimologiji osebnih in zemljepisnih imen na Slovenskem, *Jezikoslovni zapiski 8* (2002), št. 2, 37–40.
- Sn SES = Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana: Mladinska knjiga, ²2003 (¹1997).
- Sn ESSZI = Marko Snoj, *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*, Ljubljana: Modrijan – Založba ZRC, 2009.

- Stang 1957 = Christian S. Stang, *Slavonic Accentuation*, Oslo: Universitetsforlaget, 1957.
- SP = *Slovenski pravopis: elektronski vir*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2003.
- Še 2008 = Matej Šekli, *Zemljepisna in osebna imena v kraju Livek in njegovi okolici*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2008 (*Linguistica et philologica* 22).
- Šivic-Dular 1989 = Alenka Šivic-Dular, Temeljna načela pri pisanju slovenskih zemljepisnih imen, *Jezik in slovstvo* 34 (1989), št. 1–2, 3–14.
- Šivic-Dular 1990 = Alenka Šivic-Dular, O ljudski etimologiji, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 26, ur. Tone Pretnar – Darinka Počaj-Rus, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1990, 155–171.
- Torkar 2003 = Silvo Torkar, *Zgodovinska antroponomija vzhodne Tolminske*: magistrsko delo, Ljubljana: [S. Torkar], 2003.

Choronyms in the Villages of Dolnje Mraševo and Gorenje Mraševo

Summary

This article presents choronyms in the villages of Dolnje Mraševo and Gorenje Mraševo. The goal of the study is etymological analysis or determination of the original meaning form of each name dealt with. The names examined were collected with the help of field informants and are presented in alphabetical order. The names are written in both dialect and standard form. Most of the choronyms examined were created from common nouns. When studying and comparing the proper-noun and common-noun inventories of a language, it is especially important that choronyms often preserve elements of linguistic composition that are no longer present in the common-noun inventory of the language. Certain common nouns from which choronyms arose are still present in the dialect (e.g., *breza* ‘birch’, *dolina* ‘valley’, *hrib* ‘hill’, *vrt* ‘garden’, *tal* ‘plot (of land)’, *jelša* ‘alder’, *njiva* ‘(tilled) field’, *košenica* ‘hayfield’, *laz* ‘clearing’, *kamenje* ‘rocks’, *breg* ‘bank’, *ograja* ‘fence’, *kostanj* ‘chestnut’, *kozolec* ‘hayrack’, *lesa* ‘wicker gate’, *jarek* ‘ditch’, *rupa* ‘pot-hole’, *studenec* ‘spring’), whereas others are words that are preserved in choronyms but no longer exist in the common-noun inventory (*boršt* ‘woods’, *bukovje* ‘beech woods’, *dol* ‘valley’, *draga* ‘valley’, *kal* ‘pond’, *prelog* ‘fallow ground’, *senožet* ‘hayfield’). Some choronyms are derived from proper nouns (*Baron*, *Johana*, *Pri Pucljevih*, *Petanka*). Choronyms represent important linguistic and cultural heritage that is becoming increasingly threatened with the abandonment of farming and the depopulation of Slovenian villages.